

1. ΚΕΙΜΕΝΟ:

Αλ. Παπαδιαμάντη: «**Πατέρα στο σπίτι**»
(Κ.Ν.Α. Β΄ Λυκείου, σ.σ. 185-189)

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

2.1. Στοιχεία που αφορούν στο συγγραφέα, λογοτεχνικό περιβάλλον και λοιπά γραμματολογικά στοιχεία:

1. Το διήγημα ανήκει στα «*Αθηναϊκά διηγήματα*» του Παπαδιαμάντη που εκφράζουν εμφανώς τον κοινωνικό του προβληματισμό. Πώς διακρίνεται το στοιχείο αυτό στο συγκεκριμένο διήγημα;
2. Σε ποια σημεία ο συγγραφέας προσπαθεί να αμβλύνει (να αποφορτίσει) τη βαριά ατμόσφαιρα και με ποιους εκφραστικούς τρόπους;
3. Ποια στοιχεία της αθηναϊκής κοινωνίας του δευτέρου μισού του 19^{ου} αι. διακρίνεται στο διήγημα;
4. Ποια στοιχεία του διηγήματος αποκαλύπτουν το είδος των σχέσεων που επικρατούσε μεταξύ ψηφοφόρων και πολιτικών στην εποχή του Παπαδιαμάντη;
5. Ποιες συνήθειες ή επαγγέλματα που έχουν εκλείψει σήμερα μπορείτε να επισημάνετε στο κείμενο;
6. Ποιες πληροφορίες μπορείτε να αντλήσετε από το κείμενο για τον τρόπο ζωής των λαϊκών στρωμάτων της εποχής εκείνης;

2.2. Δομή του κειμένου, επαλήθευση ή διάψευση μιας κρίσης με βάση το κείμενο, εκφραστικά μέσα και τρόποι του κειμένου (υφολογική διερεύνηση, αφηγηματικές λειτουργίες, επιλογές του δημιουργού σε διάφορα επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης):

1. Στο διήγημα αυτό του Αλ. Παπαδιαμάντη αναδεικνύεται το θέμα της παιδικής αθωότητας σε σχέση με την ιδιοτέλεια και την αναλγησία των μεγάλων. Πώς το πετυχαίνει αυτό ο συγγραφέας;
2. Να επισημάνετε το ρεαλισμό του συγγραφέα όπως εμφανίζεται στο διήγημα.

3. Το κοινωνικό πλαίσιο και η όλη σκηνογραφία αποτελούν απόδειξη της νατουραλιστικής τεχνοτροπίας του Παπαδιαμάντη. Μπορείτε να τεκμηριώσετε αυτή τη θέση με στοιχεία του διηγήματος;
4. Πώς εισάγει ο συγγραφέας τον αναγνώστη στο θέμα του διηγήματος;
5. α) Ποιος είναι ο πρωταγωνιστής και πώς περιγράφεται;
β) Ποια άλλα πρόσωπα διακρίνετε και ποιος ο ρόλος τους;
6. Ποιες ενότητες διακρίνετε στο διήγημα;
7. Πώς λειτουργεί η ειρωνεία στο διήγημα;
8. Ποιος είναι ο αφηγητής και από ποια οπτική γωνία βλέπει τα πράγματα;
9. Ποια αφήγηση παρεμβάλλεται στο κείμενο και ποιος ο ρόλος της;
10. Πώς συνδέεται ο πρόλογος με τον επίλογο;
11. Ο Κ. Παπαγιώργης¹ υποστηρίζει ότι η σχέση του Παπαδιαμάντη με τον πατέρα του ήταν καθοριστική για το συγγραφικό του έργο. Να τεκμηριώσετε την άποψη αυτή από το συγκεκριμένο διήγημα.

2.3. Σχολιασμός ή σύντομη ανάπτυξη χωρίων του κειμένου:

1. Ποια είναι η κοινωνική προέλευση και το οικογενειακό περιβάλλον του παιδιού;
2. Πώς αποδίδεται η εγκατάλειψη και η στέρηση στο διήγημα αυτό;
3. «Πλην η οικογένεια ηύξανε ... παιδιά»: πώς κλιμακώνεται η δραματική ένταση στο συγκεκριμένο χωρίο;

2.4. Σχολιασμός αδιδακτου λογοτεχνικού κειμένου:

Αλ. Παπαδιαμάντη «Η Γλυκοφιλούσα»

«Και οι στέφανοι των ανδρογύνων ήσαν αφελή αποθέματα και μνημόσυνα ατυχών συνοικεσίων, γενόμενα υπό της μητρός, ήτις επέζησεν έρημη και άχαρη, εις ανάμνησιν θυγατρός, ήτις απέθανεν ίσως λεχώ, ευθύς μετά τον πρώτον τοκετόν· αφιερώματα και ταύτα εις την προστάτιδα των λεχών, την Παναγίαν την Γλυκοφιλούσαν.

¹ Αλέξανδρος Αλεξάνδρου Εμμανουήλ, εκδ. Καστανιώτης, Αθήνα, 1998, σ. 162.

Και τα τεμάχια των βαπτιστικών και κουκουλίων ήσαν και ταύτα ενθύμια παιδίων, αποθανόντων ευθύς μετά το βάπτισμα, και τα λευκά κόκκαλα και τα κρανία τα τρυφερά ήσαν άσπιλα λείψανα παιδίων, τα οποία είχεν ευδοκιμήσει να καλέσει ενωρίς εις τον Παράδεισον - πλησίον του Υιού της του ειπόντος: Άφετε τα παιδιά έρχεσθαι προς με, και μη κωλύετε αυτά', η Παναγία η Γλυκοφιλούσα».

(απόσπασμα)

Αφού διαβάσετε το παραπάνω κείμενο, να περιγράψετε τη στάση του συγγραφέα απέναντι στα παιδιά.

Εμίλ Ζολά «Η ταβέρνα»

«Το δωμάτιο, μια σοφίτα, πολύ καθαρό, ήταν γυμνό και κρύο, αδειασμένο από τη μέθη του ανθρώπου που σήκωνε τα σεντόνια του κρεβατιού για να τα πιει. Με την πάλη, το τραπέζι είχε κυλίσει μέχρι το παράθυρο, οι δυο καρέκλες κατρακυλισμένες είχαν πέσει, με τα πόδια στον αέρα. Πάνω στο πάτωμα, στη μέση, η κυρία Μπιζάρ με τις φούστες ακόμα μουσκεμένες από το νερό του πλυσταριού και κολλημένες στους μηρούς της, με τα μαλλιά ξεριζωμένα, ψυχομαχούσε με μια δυνατή αναπνοή, με ωχ! ωχ! παρατεταμένα σε κάθε χτύπημα τακουνιού του Μπιζάρ. Την είχε στην αρχή χτυπήσει με τις δυο του γροθιές· τώρα την ποδοπατούσε».

(μτφρ. Ν. Ασλάνογλου, απόσπασμα)

Να σχολιάσετε τη νατουραλιστική γραφή του Ζολά στο παραπάνω απόσπασμα.

Ντίκενς, «Όλιβερ Τουίστ»

«Μ' όλο που ο Όλιβερ είχε αρκετά για ν' απασχολεί την προσοχή του με το να προσπαθεί να μη χάσει απ' τα μάτια του τον οδηγό του, δεν μπόρεσε να μη ρίξει μερικές βιαστικές ματιές εδώ και κει στο δρόμο καθώς περνούσαν. Πιο βρωμερό και πιο άθλιο μέρος δεν είχε ξαναδεί. Ο δρόμος ήταν πολύ στενός κι όλο λάσπη κι ο αέρας γεμάτος βρωμερές αναθυμιάσεις. Υπήρχαν αρκετά μικρομάγαζα, μα το μόνο εμπόρευμα που πλεόναζε ήταν κοπάδια ολόκληρα

από κουτσούβελα που ακόμα και την προχωρημένη αυτή ώρα μπαινόβγαιναν απ' τις πόρτες ή ξεφώνιζαν απ' το εσωτερικό των σπιτιών. Τα μοναδικά μέρη που φαίνονταν να ευημερούν ανάμεσα στο γενικό μαρασμό αυτού του τόπου ήταν τα καπηλειά· κει μέσα κανγάδιζαν κάνοντας μεγάλο σαματά Ιρλανδοί κατώτερης υποστάθμης. Σκεπαστά σοκάκια και αυλές που εδώ και κει ξέκοβαν από τον κεντρικό δρόμο, άφηναν να φαίνονται σωροί από χαμόσπιτα όπου μεθυσμένοι άντρες και γυναίκες κυλιόταν κυριολεκτικά μέσα στο βούρκο κι από μερικές πόρτες ψηλοί, αγριόθωροι άνθρωποι ξεπρόβαλλαν προφυλαχτικά ξεκινώντας, κατά τα φαινόμενα, για καμιά όχι πολύ έντιμη κι αθώα αποστολή».

(μτφρ. Π. Αναγνωστόπουλου, απόσπασμα)

Πώς αποδίδεται η υποβάθμιση και η εγκατάλειψη της συνοικίας που περιγράφεται στο παραπάνω απόσπασμα;

3. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

1. «Μετά την τελευταίαν φοβεράν σκηνήν... παλαιά του γνωριμία»: ποια θέση παίρνει ο αφηγητής στο συγκεκριμένο χωρίο;

4. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΥΝΘΕΤΙΚΩΝ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

1. Η κακοποίηση του παιδιού είναι θέμα που δύσκολα προβάλλεται και δύσκολα αναλύεται, ωστόσο υφίσταται έντονο και στη σημερινή εποχή της ευμάρειας. Να συνθέσετε ένα δοκίμιο σχετικό με αυτό το θέμα (600 λέξεις).

5. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Κριτήριο για ωριαία γραπτή δοκιμασία

(45 λεπτά περίπου)

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ:

ΤΑΞΗ: ΤΜΗΜΑ:

ΜΑΘΗΜΑ: Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, «Πατέρα στο σπίτι»

ΗΜΕΡ/ΝΙΑ:

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

1. Πώς περιγράφει ο συγγραφέας το κοινωνικό περιβάλλον των οικονομικά ασθενέστερων κοινωνικών τάξεων;

.....
.....

Μονάδες 5

2. Να χαρακτηρίσετε τη Γιαννούλα.

.....
.....

Μονάδες 5

3. Ποιος είναι ο κοινωνικός προβληματισμός του συγγραφέα και ποια η στάση του απέναντι στα πρόσωπα;

.....
.....

Μονάδες 5

4. Πώς αποδίδεται στο διήγημα η εγκατάλειψη του παιδιού και η στερημένη ζωή του;

.....
.....
.....

Μονάδες 5